

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 374/2022-7

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 2 Tk 2/2016 z 1. apríla 2019 a uzneseniam Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 4 To 96/2019 z 24. októbra 2019 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 3 Tdo 86/2021 z 31. januára 2022 takto

r o z h o d o l :

1. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky **n e v y h o v u j e .**
2. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 2. marca 2022 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 2 Tk 2/2016 z 1. apríla 2019 a uzneseniami Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 4 To 96/2019 z 24. októbra 2019 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Tdo 86/2021 z 31. januára 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu“). Súčasne žiada aj o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, pretože nevlastní žiadny majetok, teraz je vo výkone trestu odňatia slobody a tak nemá dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie advokáta. Navrhuje, aby mu ústavný súd ustanovil za advokáta [REDAKOVANÉ] z advokátskej kancelárie [REDAKOVANÉ] jeho právneho zástupcu aj v konaní pred najvyšším súdom, ktorý jeho ústavnú sťažnosť bližšie odôvodní, pretože ovláda maďarský jazyk.

2. Ústavný súd si pre účely preskúmania námietok sťažovateľa vyžiadal všetky listinné materiály a rozhodnutia všeobecných súdov k prípadu sťažovateľa, z ktorých vyplýva nasledovný podstatný skutkový stav veci:

3. Rozsudkom okresného súdu č. k. 2 Tk 2/2016 z 1. apríla 2019 bol sťažovateľ odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 10 (desiatich) rokov pre obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d) a ods. 2 písm. c) s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. Zároveň okresný súd zrušil výrok o treste Okresného súdu Revúca č. k. 2 T 10/2018 zo 16. apríla 2018, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce. Súčasne uložil sťažovateľovi ochranný dohľad v trvaní 2 (dvoch) rokov. Súd ukladal sťažovateľovi trest odňatia slobody v rozmedzí 10 rokov až 15 rokov, pričom uložený trest na úplne spodnej hranici základnej trestnej sadzby vo výmere 10 rokov nepodmienečne považoval za dostatočný. Išlo o trest súhrnný, keďže sa sťažovateľ odsudzoval aj za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za iný jeho trestný čin. Podľa § 76 ods. 1 a § 78 ods. 1 Trestného zákona sťažovateľovi uložil aj ochranný dohľad 2 (dva) roky a podľa § 60 ods. 1 písm. a) Trestného zákona uložil trest prepadnutia veci – digitálnej váhy zn. Ohaus Gold Serie, č. N13123, čierno-sivej farby.

4. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. V odvolaní v podstatnom namietal, že vykonané dôkazy nepreukazujú jeho vinu a obžaloba je postavená na subjektívnych dôkazoch iba výpoveďami takých svedkov, ktorých výpovede boli neskôr spochybnené inými svedkami. Závery znaleckého skúmania predmetov získaných pri domovej prehliadke pivničných priestorov tiež nepreukázali, že daktyloskopické stopy sa zhodovali s otlakami sťažovateľa, a nájdené stopové množstvo pervitínu na zaistených predmetoch tiež sťažovateľa nijako neusvedčovali. Nie je ani známy dôkaz, ktorý by preukázal, že mal sťažovateľ tieto pivničné priestory užívať, preto rozsudok považuje za svojvoľný a arbitrárny. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie sťažovateľa (a spoluobžalovaného ██████████) zamietol. Svedkovia v prípravnom konaní a v konaní pred súdom potvrdili, že od sťažovateľa opakovane po dlhšiu dobu kupovali dávky pervitínu. Ich výpovede potvrdili aj prepisy zaznamenaných telefonických rozhovorov a závery z domovej prehliadky v pivničných priestoroch bez popisného čísla, ktorú užíval sťažovateľ. V tomto smere tvrdenie sťažovateľa, že nebolo preukázané, kto naozaj užíval predmetné pivničné priestory, krajsky súd vyhodnotil ako účelové, keďže sám sťažovateľ pri domovej prehliadke otvoril svojimi kľúčmi tieto priestory s konštatovaním, čo sa v nich nachádzalo.

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. V dovolaní sťažovateľ namietal, že mu „*bol v roku 2015 ustanovený obhajca, nehovoriaci jazykom, ktorému obvinený rozumie. Je síce pravda, že bol obvinenému zabezpečený tlmočník, ale komunikácia medzi obhajcom a obvineným prebiehali len v slovenskom jazyku. Obvinený nie vždy rozumel obsahu jednaní so svojim obhajcom, čo malo zásadný vplyv na spôsob obhajoby. Konanie malo vadu porušením základnej zásady trestného konania podľa § 2 ods. 20 Trestného poriadku, pretože pri komunikácii obvineného s obhajcom nebol prítomný tlmočník, aj keď obvinený vyhlásil, že neovláda jazyk, v ktorom sa vedie konanie.*

Ak má obvinený právo na tlmočníka pri úkonoch orgánov činných v trestnom konaní a pred súdom, toto právo by mal mať zachované aj pri komunikácii so svojim obhajcom, čo vyplýva z článku 47 ods. 4 Ústavy SR a Článku 37 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd. Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nebol obhajcovi ustanovenému pre dovolacie konanie známy a preto ho nemohol namietat' najneskôr pred odvolacím súdom.“. Najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že dovolanie podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou namieta, že k porušeniu jeho základných práv v bode 1 malo dôjsť svojvoľnými, arbitrárnymi, nezákonnými a nespravodlivými napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov. Bližšia argumentácia dôvodov k namietaným právam v ústavnej sťažnosti absentuje.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

9. Napriek absencii právneho zastúpenia sťažovateľa a z toho vyplývajúcich nedostatkov zákonom ustanovených náležitostí ústavnej sťažnosti ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na doplnenie jeho podania, vyhodnotiac ho za obsahovo zrozumiteľné a jasné, pretože ani dodatočne kvalifikované zastúpenie sťažovateľa by pre neho neprinieslo úspech v konaní pred ústavným súdom.

10. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že jeho ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to v časti z dôvodu nedostatku právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde] a v časti z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu:

11. Vo vzťahu k sťažovateľom napadnutému rozsudku okresného súdu a napadnutému uzneseniu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že v zmysle princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy poskytuje ústavný súd v konaní podľa uvedeného článku ochranu základným právam alebo slobodám fyzických osôb a právnických osôb za podmienky, ak o ochrane týchto práv

a slobôd nerozhoduje iný súd. Systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je teda rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom ochranu základným právam a slobodám poskytuje v zmysle ústavy primárne všeobecné súdnictvo a ústavný súd až subsidiárne.

12. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Sťažovateľ teda využil možnosť podania riadneho opravného prostriedku proti napadnutému rozsudku okresného súdu, o ktorom bolo aj rozhodnuté odvolacím súdom. Podobne o dovolaní proti uzneseniu krajského súdu rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením a jeho právomoc rozhodnúť o dovolaní vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu.

13. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namieta porušenie označených práv napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým uznesením krajského súdu, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (bod 2 výroku tohto uznesenia).

III.2. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

14. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie označených práv napadnutým uznesením dovolacieho súdu, ktorým najvyšší súd podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol jeho dovolanie, ústavný súd konštatuje, že hoci v ústavnej sťažnosti sťažovateľa absentujú bližšie dôvody, v čom konkrétne by malo podľa jeho názoru porušenie označených práv napadnutým postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu spočívať, ale ani dodatočné a kvalifikované námietky nemôžu zakladať takú ústavnoprávnu argumentáciu, ktorá by eventuálne mohla zakladať prijatie ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

15. Najvyšší súd v odôvodnení rozhodnutia konštatoval na s. 7 až s. 10, že v posudzovanej veci sťažovateľ až v dovolaní prvýkrát namieta porušenie svojho práva na obhajobu podľa v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku neúčastou tlmočníka pri iných úkonoch ako tých, ktoré boli realizované pred súdmi, resp. orgánmi činnými v trestnom konaní, predovšetkým pri poradách sťažovateľa s obhajcom, pretože nerozumel slovenskému jazyku. Poukázal na to, že ustanovenie § 371 ods. 4 prvú vetu Trestného poriadku treba vykladať tak, že predpoklad, že namietaná okolnosť bola tomu, kto dovolanie podáva, známa už v pôvodnom konaní, bude daný vždy, ak sa s ňou mohol dovolateľ pri riadnom využití svojich práv realizovaných či už priamo alebo prostredníctvom obhajcu oboznámiť už v pôvodnom konaní. V takom prípade sa nemôže dovolateľ úspešne odvolávať na svoju nevedomosť zapríčinenú rezignáciou na uplatnenie svojich práv, resp. majúcu pôvod v ich nedôslednom, resp. nedostatočnom uplatňovaní. Rovnako neprichádza do úvahy ani „obídienie“ tejto podmienky stanovenej pre dovolateľa s odkazom na obsah jeho dovolania, na to, že ustanovenému obhajcovi pre dovolacie konanie nebol tento dôvod dovolania známy, a preto ho nemohol namietať najneskôr pred odvolacím súdom.

16. Najvyšší súd súčasne poznamenal, že podľa § 28 ods. 1 Trestného poriadku ak je potrebné pretlmočiť obsah výpovede alebo ak osoba uvedená v § 2 ods. 20 Trestného poriadku vyhlási, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie alebo nehovorí týmto jazykom, priberie sa tlmočník opatrením. Tlmočníkom môže byť výnimočne aj zapisovateľ. Ak sťažovateľ ako obvinený využije svoje právo podľa § 2 ods. 20, pribratý tlmočník pretlmočí na jeho žiadosť aj jeho poradu s obhajcom v priebehu alebo v priamej súvislosti s procesným úkonom, s podaním

opravného prostriedku alebo s inými procesnými podaniami. Sťažovateľovi bola táto okolnosť teda známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom, a to sám a ani prostredníctvom obhajcu [REDAKOVANÉ] Skutočnosť, že dovolanie podal sťažovateľ prostredníctvom iného obhajcu ako obhajcu, ktorý ho v pôvodnom konaní zastupoval, nemožno považovať za novú okolnosť z dôvodu zmeny v osobe obhajcu, pretože primárne sa týka a koncentruje iba v osobe sťažovateľa ako obvineného.

17. V závere najvyšší súd nad rámec ešte uviedol, že námietky sťažovateľa považuje za účelové, ktoré ako obvinený ex post vzniesol tak, aby spochybnil dodržanie práva na obhajobu, hoci bolo práve v aktívnom konaní sťažovateľa, aby si svoje práva strážil, pretože z obsahu ustanovenia § 28 ods. 1 Trestného poriadku explicitne vyplýva, že pribratý tlmočník pretlmočí poradu obvineného s obhajcom v priebehu alebo v priamej súvislosti s procesným úkonom výlučne na jeho žiadosť a nemožno prikladať takéto omisívne konanie obvineného na ťarchu súdom, ktoré si splnili svoju povinnosť potom, čo obvinený vyhlásil, že nerozumie jazyku, v ktorom sa konanie vedie. Do konania bol pribratý opatrením tlmočník z maďarského jazyka do slovenského jazyka a naopak, pri úkonoch pred orgánmi činnými v trestnom konaní, resp. pred súdom, a to [REDAKOVANÉ] (č. 1. 216) a [REDAKOVANÉ] (č. 1. 4086), ako aj prekladateľka [REDAKOVANÉ] (č. 1. 3929). Každá strana konania má v trestnom konaní nielen práva, ale aj povinnosti, ktoré je potrebné dodržať, ak chce uplatniť prostriedky trestného práva. To predpokladá, že i obvinený sa v rámci svojich oprávnení bude starať o svoje práva, a ak svoju starostlivosť zanedbá (v tomto prípade stačilo adekvátne požiadať o pribratie tlmočníka na poradu obhajcu a sťažovateľa), potom sa nemôže právne účinne domáhať na dovolacom súde ochrany svojich práv, keďže sám sa o tieto dostatočne nestaral.

18. Z uvedeného teda vyplýva, že najvyšší súd celkom nepochybné rozhodol plne v súlade so zákonom. Jeho rozhodnutie je jasné a zrozumiteľné a ústavný súd nemá žiadny relevantný dôvod prehodnocovať jeho závery. Ústavný súd z uvedených dôvodov ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rámci predbežného prerokovania v časti namietajúcej porušenie jeho označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom:

19. V zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže ustanoviť navrhovateľovi právneho zástupcu, ak navrhovateľ o to požiada, ak to odôvodňujú jeho pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu vyhovieť (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015).

20. Ústavný súd dospel k záveru, že v tomto prípade u sťažovateľa nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z obsahu ústavnej sťažnosti a z výsledku jej posúdenia ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III tohto uznesenia) je zrejme, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 588/2015, II. ÚS 193/2020). Keďže nebol splnený jeden z nevyhnutných predpokladov ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom,

žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovet (bod 1 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu